

Poznámky ke španělské výslovnosti a pravopisu

A. Samohlásky

Ve španělštině existuje, podobně jako v češtině, pět samohlásek. Rozdíly ve výslovnosti lze shrnout do následujících poučení:

- a)** Samohláska **a**, i když je nejotevřenější, nedosahuje otevřenosti českého [a]; zčásti se blíží výslovnosti českého [o].
- b)** Samohláska **e** je obecně zavřenější než české [e], odpovídá spíše českému [i].
- c)** Samohláska **o** je také zavřenější než české [o] a výrazně se blíží českému [u], při její výslovnosti je však jazyk posunut poněkud více dopředu.
- d)** Samohláska **i** je podstatně zavřenější než české [i], blíží se spíše českému dlouhému [i].
- e)** Samohláska **u** je také podstatně zavřenější než české [u], odpovídá spíše českému dlouhému [ú].

B. Dvojhásky a trojhásky

Ve španělštině existuje řada spojení dvou nebo tří samohlásek, které tvoří jednu slabiku. Nazývají se dvojhásky a trojhásky.

B.1. Dvojhásky

psaná podoba	výslovnost	
ia	[ja]	Valencia [balénθja]
ai, ay	[ai]	Albaicín [alβaiθín]
ie	[je]	Oviedo [oβjédo]
ei, ey	[ei]	Reinosa [rrejinosa]
io	[jo]	Mario [márjo]
oi, oy	[oi]	Moisés [mojsés]
au	[au]	Tausto [táusto]
ua	[wa]	Nicaragua [nikaráɣwa]
eu	[eu]	Europa [európa]
ue, üe	[we]	Duero [dwéro]
ou	[ou]	Bou [bóu]
uo	[wo]	Lecuna [lekwnóna]
ui, üi	[wi]	Luis [lwís]
iu	[ju]	Ciudad Real [θjuðáðrreal]

B.2. Trojhásky

psaná podoba	výslovnost	
iai, iay	[jai]	despreciáis [despreθjáis]
uai, uay	[wai]	Paraguay [paraywái]
uei, uey, üei, üey	[wei]	Camagüey [kamaɣwéj]
iei, iey	[jei]	despreciáis [despreθjéis]

Pravopisná poznámka: Protože dvojhásky a trojhásky tvoří jedinou slabiku, při dělení slov se píše na jednu řádku. Slovo Europa dělíme proto Eu-ro-pa, slovo Nicaragua Ni-ca-ra-gua, slovo Paraguay Pa-ra-guay.

C. Souhlásky

Poznámka: Uvádíme pouze ty případy, kdy se výslovnost liší od češtiny.

psaná podoba	výslovnost a popis
b, v	[b] odpovídá českému [b]; vyslovuje se na počátku slova po pauze: Burgos [búrɣos] a po vyslovovaném [m], [l]: en Burgos [embúrɣos], Bilbao [bilbáo] [β] při výslovnosti této hlásky se rty pouze přiblíží; vyslovuje se uvnitř slova, zejména v postavení mezi samohláskami: Covadonga [koβaðónɣa]
c+e/i	[θ] při výslovnosti této hlásky se špička jazyka vysune mezi dolní a horní řezáky; objevuje se ve všech postaveních: Cáceres [káθeresɛ]; vyslovuje se pouze ve Španělsku, v Latinské Americe ji nahrazuje hláska odpovídající českému [s]: Cáceres [káseres]
c+a/o/u	[k] odpovídá českému [k]; vyskytuje se ve všech postaveních: Carlos [kárlos], México [México], Cuba [kúβa]
ch	[č] odpovídá přibližně českému [č]; vyskytuje se zejména na počátku slova: Chile [číle] a uvnitř slova mezi samohláskami: Campeche [kampéče]
d	[d] oproti češtině je výslovnost této hlásky posunuta poněkud dopředu, závěr tvoří přední část hřbetu jazyka a horní řezáky; vyskytuje se na počátku slova po pauze: Daniel [danjél], uvnitř slova po [n]: Andorra [andorra] [ð] při výslovnosti této hlásky se přední část hřbetu jazyka a horní řezáky pouze přiblíží; vyskytuje se v ostatních postaveních: Toledo [toléðo], David [daβíð]
g+a/o/u gu+e/i	[g] závěrová zadopatrová souhláska, závěr vytváří kořen jazyka a měkké patro; vyslovuje se i na počátku slova po pauze: Granada [granáða] a uvnitř slova po [ŋ]: Congo [kónɣo] [ɣ] úžínová zadopatrová souhláska, kořen jazyka a měkké patro se při její výslovnosti pouze přiblíží; vyskytuje se v ostatních postaveních: Rodrigo [rroðríɣo]
g+e/i, j h	[x] zadopatrová třená hláska, odpovídá přibližně českému [ch]: Gerona [xeróna], José [xosé] nevyslovuje se: Honduras [ondúraɕ]
ll	[λ] předopatrová boková hláska, při její výslovnosti se hřbet jazyka blíží k tvrdému patru; vyslovuje se pouze v evropské španělštině: Calella [kaléla], Murillo [murílo], v Latinské Americe ji nahrazuje hláska mezi českým [j] a [ž]: Zedillo [seðíʎo]
m	[m] odpovídá českému [m], nevyslovuje se na konci slova: Madrid [maðríð], Panamá [panamá] [n] odpovídá českému [n], vyslovuje se na konci slova: album [álbun]
n	[m] před psaným b, v: tranvía [trambía], en Bogotá [emboɣotá] [ɲ] odpovídá českému [ɲ], například ve slově banka; vyslovuje se uvnitř slova před [k], [g], [x]: Inglaterra [iŋɣlaterra]
ñ	[ɲ] odpovídá českému [ɲ]: Buñuel [buɲwél]
qu+e/i	[k] odpovídá českému [k]: Quito [kító]
r	[r] kratší hláska než české [r], špička jazyka kmitne jen jednou; vyskytuje se uvnitř slova kromě postavení po n, s: Caracas [karákaɕ], Madrid [maðríð] a na konci slova: Javier [xaβjér]
r	[rr] delší a výraznější než české [r], špička jazyka kmitne 3–4 krát; vyslovuje se na počátku slova: Rioja [rrióxa], uvnitř slova po n: Enrique [enrrike], v psané skupině -sr-: Israel [irrael]
rr s	[rr] uvnitř slova v postavení mezi samohláskami: Tarragona [tarrayóna] [š] vyslovuje se jenom špičkou jazyka, vzniká hláska mezi českým [s] a [š]; vyskytuje se pouze v evropské španělštině: Sevilla [šeβíla], v Latinské Americe se vyslovuje jako české [s]: Soroa [soróa]
y	[j] vyslovuje se jako hláska mezi českým [j] a [ž]: Ayala [ajála]
z	[θ] při výslovnosti této hlásky se špička jazyka vysune mezi horní řezáky; vyskytuje se pouze v evropské španělštině: Zaragoza [θaraxóða] [s] v Latinské Americe odpovídá českému [s]: Zacatecas [sakatékas]

D. Přízvuk ve španělštině

Ve španělštině může přízvuk stát na poslední slabice: Ecuador [ekwaðór], Panamá [panamá], na druhé slabice od konce: Lima [líma], Cádiz [káðiθ] nebo na třetí slabice od konce: Cáceres [káθeres]. Výjimečně se jako jedno slovo vyslovují i píší spojení s přízvukem na čtvrté slabice od konce: Dígamelo [díɣamelo]. – *Řekněte mi to.*

Pravopis:

Přízvuk se ve španělštině neoznačuje:

- a)** u slov s přízvukem na poslední slabice, zakončených na souhlásku kromě -n, -s: Teruel [terwél];
- b)** u slov s přízvukem na předposlední slabice, zakončených na samohlásku nebo souhlásku -n, -s: Quito [kító], Honduras [ondúras], Colombia [kolómbja].

V ostatních případech se přízvuk vždy označuje:

León [león] – přízvuk je na poslední slabice slova zakončeného na -n, Perú [perú] – přízvuk je na poslední slabice slova zakončeného na samohlásku, Mérida [mériða] – přízvuk je na třetí slabice od konce slova. Pokud stojí v přízvučné slabice dvojhláska iu/ui, je přízvučná vždy druhá složka a přízvuk se v písmu neoznačuje: srov. pravopis Luis [lwís] – dvojhláska [wí] je v přízvučné slabice, Luisito [lwísito] – dvojhláska [wi] je v nepřízvučné slabice. S přízvukem se dále ve španělštině vždy píší tázací zájmena, a to i v nepřímé otázce:

¿Qué hora es? – *Kolik je hodin?*

Te pregunto qué hora es. – *Ptám se tě, kolik je hodin.*

E. Rytmický celek

Ve španělské výpovědi se slova nevyskytují izolovaně, ale spojují se v tzv. rytmické celky. Rytmický celek zpravidla tvoří:

- a) podstatné jméno se členem:** el Tajo [eltáxo] – *(řeka) Tajo*;
- b) podstatné jméno s předložkou:** en Salamanca [ensalamánka] – *v Salamanca*;
- c) podstatné jméno s přívlastkem:** el Madrid moderno [elmaðríðmoðérno];
Santiago de Compostela [santjáɣoðekompostéla];
- d) složené slovesné časy a opisné vazby:** ha venido [aβeníðo] – *přišel*;
va a venir [baβenír] – *přijde*;
- e) spojka a jí připojený člen:** Madrid y Barcelona [maðríðiβarθelóna].

Uvnitř rytmického celku se ve španělštině nikdy neobjevuje ráz, hlásky na sebe navazují plynule: de Ávila [deáβila] – z Ávily.

Souhlásky uvnitř rytmického celku se vyslovují jako uvnitř slova:

Granada [granáða] – en Granada [eŋgranáða] – de Granada [deɣranáða].

Poznámka k interpunkci:

Na počátku otázky se ve španělštině píše znak *¿*, na počátku rozkazu je znak *¡*

Rytmické a melodické výstavbě projevu je věnována pozornost v nahrávkách a fonetických cvičeních k jednotlivým lekcím.